

London. — A zsidó távirati iroda értesülése szerint az angol belügyminiszter hajlandó ideiglenes bevándorlási engedélyt adni ezek cseh protektorátusbeli chalucnak mezőgazdasági felkészülésük tökéletesítése céljából. Alkötöltag a németországi chalucok számára is kibocsátanak 500 ilyen engedélyt.

Jeruzsálem. — A hivatalos statisztika szerint 1938 végén 411,222 zsidó élt Palesztinában. Az osztrakosság 28,6%-át tették ki. A halálesetek száma 8241 volt. A leggyakoribb halálok a tüdőgyulladás. A zsidó születések száma 10,365 volt a tavalyi 11,109 születéssel szemben. — A KKL két új telepet létesített Felső Galileában, mind a kettő az Ussiskin telephelyhez egy-egy szemre. Daphne az Ussiskin, Chan-a duver a másiknak neve. Mindkét területet órák lefolyása alatt szállították meg a zsidó telepek. Barakok, viztartályok, védőfal a egy-kettőre készen állottak. Másnap megkezdődött a traktorok munkája.

Moszkva. — A napokban volt az ötödik évfordulója a biro-bizdányi önálló zsidó körzet problémáinak. Ez alkalomból nagy ünnepeket rendeztek, amelyen résztvettek az összes helyi szervezetek, valamint az ország egész gazdasági és kulturális szervezetei.

Bécs. — Bécsből származó hír alapján Varsóban új tudják, hogy a német hatóságok szabadlábú helyezették dr. Desider Friedmann, a lécsi zsidó hitközség volt elnökét. Ismeretes, hogy Friedmann doktor egyike azoknak a vezető zsidó személyiségeknek, akiket a náci hatóságok Ausztria annexója után azonnal letartóztattak és gyűjtőtáborba utaltak. Friedmann dr hónapokig volt Dachau foglya, majd szabadlábú helyezett és újból letartóztatták. Ujabb szabadlábú bocsátásáról még nem érkezett megerősítő híradás.

Berlin. — A stettini nemzeti szocialista lapok nagy örömmel regisztrálják a hírt, hogy a Schneidmühl bíróság a napokban hat hónapi börtönrre ítélte az 51 éves Herz Wilzig nevű zsidót, aki az elmúlt év novemberében három kecskét vágott le és ezzel a vágtatási tilalom ellen kiállást követett el.

New-York — Newyorkban a napokban bizottság alakult Allocations Committee címen az az a teladattal, hogy ossza szét az azoknak a penzeknek jelentős részét, amelyek legutóbb három akció során összegyűjték. A három kampányt az United Jewish Appeal, továbbá a Joint Distribution Committee és az United Palestine Appeal folytatták le. Az új bizottság tagjai: rabbi Solomon Goldmann Chicago, rabbi Abba Hillel Silver Cleveland, Henry Ittison Newyork, Albert D. Lasker Chicago és Louis E. Kirstein Boston. — A newyorki legfelsőbb bíróság tagja I. Wasservogel, egy esetből kifolyólag úgy ítélt, hogy a zsidóvidékeken zsidó cégekhez kinevezett nagybirtokos számára nem létezik Amerikában területen kívüli jog. ennél fogva ezek az urak amerikai cégek től követeléseket nem hajthatnak be. E döntvény alapján az S. S. Stein newyorki cég utasítást kapott, hogy 55,390 dollár tartozását Edmund Stern saazi kereskedő kapja, ne pedig a céghez beutalt nagybirtok. A cég tulajdonosai Franciaországban élnek, a követelést tehát ők kapják.

Osló. — Norvégia közvéleményét rendkívül kínosan érintette néhány hónappal ezelőtt az a tény, hogy Oslo házainak falait rengeteg antisemita szövegű falragasz lepte el. Az egyik ilyen falragasz az „Örök zsidó” című német kiállítás bemutatott zsidó karikatúráját ábrázolta. Kiderült, hogy a plakátot nem norvég nyomdában állították elő és azt egy Alf Maria Ambel nevezetű asszony hozta „külföldről”. Sund norvég ügyvéd magánvádjára, most a norvég államügyészség is vádat emel Ambel asszony ellen.

Sanghai. — Victor Sasson közlése szerint e-ideig 10,000 európai menekült tartózkodik Shanghai-ban. Előreláthatólag az év végéig a shanghaii menekültek száma 30 ezerre emelkedik. A menekült segélyező szervezeteket aggasztja a sok menekült elhelyezése és félt, hogy lakáshiányban rengetekek az utcákon lesznek kénytelenek aludni.

Róma. — A Popolo d'Italia emlékezteti az olasz zsidókat, hogy kötelesek vagyonukat lajstromoztatni és ezzel kapcsolatosan közli, hogy a kormány a közeljövőben ellenőrző hivatalt létesít eme vagyonok lajstromozására. A likvidációs intézet költségvetése számára 20 millió lírát engedélyeznek.

A TEMESVÁR GYÁRVAROSI ORT. IZR. HITKÖZSÉG a napokban tartotta rendszeres évi közgyűlését Schönbrunn Adolf elnöke mellett. Az elnök üdvözölte a nagy számban megjelenteket és meleg szavakkal méltatta a rövid idő előtt elköltözött Friedmann Ferenc volt hitközségi elnök 20 év alatt kifejtett önzetlen és nagyarányú működését. Friedmann elnöksége alatt létesült a háromnegyedmillió rutiális fürdő több imaház és más intézmény. Schönbrunn elnök indítványozta, hogy Friedmann Ferencet hervadhatatlan érdemeire való tekintettel örökös díszelnöknek válasszák meg, amit a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel el is fogadott. Ezután következett a vezetőség és választmány megválasztása. A közgyűlés új elnöknek Schönbrunn Adolfit, aki 12 év óta mint a hitközség alelnöke működött, egyhangulag választotta meg. Alelnökök: Kohn Hugó és Abrahamsohn Leó; Gondnokok: Krieger Efraim, Schönbrunn Jakob, Weinberger Márkusz, Róth Arnold; Pénztáros: Simon Bezalet; Ellenőr: Pinkesz Antal. Gazda: Grünberger Dávid; Talmud Thora elnök: Rosenberg Mózes; Gazdasági bizottság: Mencerz Ede, Singer Hermann, Friedlgnác, Fischer Mór; Választmány: Neustadt Adolf, Hoch József, Teszler Ignác, Grünberger Hersber, Pinkesz Dávid, Rosenberg Jakob, Schönbrunn Fülöp, Kupferstich Dezső, Stern Melech, Klein Márton, Schmerler Sije, Glancz Lipót, Klein Izrael, Grünberger Lipót, Teszler Salamon, Weisz Sije, Davidovics Mór; Talmud-Thora Bizottság: Gondnokok: Simon Jakob, Ellenőr: Teszler Salamon; Gazda: Grünberger Chaim. Schönbrunn Adolf meleg szavakkal köszöntö meg az iránta tanúsított bizalmat. Ezután Szofér Hermann főrabbi üdvözölte a megválasztott új vezetőséget és méltatta a távollevő Friedmann Ferenc díszelnök érdemeit, akiknek a gyárvarosi ort. izr. hitközség annyit köszönhet.

— ARVÁK SZOMBATJA. Az Erdélyi Zsidó Arvagondozó egyesítvéte felhívással fordul Erdély valamennyi zsidó hitközségéhez, hogy az árva és szegény gyermekek nyaralattási akciója céljára az anyagi fedezet egy részét templomi adományok formájában megszerezhesse. A hitváti nyaralótelepen egész Erdélyből néhány száz árva és szegény gyermek nyaral, akik többnyire egészségtelen lakásban, zsúfolt környezetben, legtöbbször nélkülözésben eltöltött 11 hónap után, 1 hónapot magaslati levegőn és napfényben kellő és bőséges táplálkozás mellett töltenek el és megerősödve, felfrissülve térnek vissza korábbi környezetükbe. — Az Arvagondozó vezetősége június 10. Slach-Lecho szombatját tüzte ki az Arvák Szombatja akció levezetésére, amikor minden hittestvérünknek módjában áll ezen nemes célra a Tóra előtt a maga adománnyát felajánlani.

— A PETROZSENYI UJCIONISTÁK helyi csoportja május 14-én tiltakozó gyűlést rendezett a Fehér Könyv ellen. Horváth Géza körzeti elnök megnyitója után beszédet tartottak Rosenbaum Géza, Samuel L. O. Garbat és Braun László. — A petrosani csoport élénk munkát fejt ki. A megyei szervezetben résztvett Horváth Géza, Hoffmann Viktor és Sámuel Leopold. Rosenbaum Géza a héber nyelvtanítást látja el, míg Grossmann Hermann sport- és önvédelmi-gyakorlatokat ad elő. Technikai kiképzést Sámuel L. vezet.

Kényelmes Pensió!
Elsőrendű ort. káser vendéglő és bodega!
Gelbstein-nál, București
Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos fizio-gálás!

S-U-M-O-R

A ZSIDÓ ÉS A NEMZSIDÓ POKOL

Egy zsidó meghalt. Kérte a túlvilágon, hogy mutassák be neki a poklot. A pokolban tudvalevően két osztály van. Egy a zsidóknak, egy a nemzsidóknak. Ez azért van így, hogy a nemzsidók ne lássák, miképpen kínozzák a zsidókat, mert ez számukra a paradicsom volna. A zsidó kiadta a kezét és először a nemzsidók poklába vittek. Ott a következő büntetést látta: Minden egyes diákra egy nagy edény előtt áll és hatalmas ollókat tartanak kezükben. A ollóval ki tudja venni a húst, de enni nem tud vele, mert a villa túl hosszú ahhoz, hogy a szájához vezesse. Így éheznek a pokolban. De különösképpen a pokolnak ebben az osztályában mindenki kövér volt és elhízott.

Ezután a zsidót a zsidó pokolba vezették. Itt ugyanaz a látvány fogadja őt, de mindegyik zsidó sovány és mint a száraz kőr, olyan aszott. Elcsodálkozik és megkérdi, hogy miképpen lehetséges ez? Miért olyan kövérek a nemzsidók és miért olyan soványak a zsidók? Tízzen mindégynégynek egyforma a büntetése. A következő pártasz kapja: egyforma a büntetése. A keresztények mivel maguk nem tudnak enni, eteti egyik a másikat. De a zsidók mindent maguknak akarnak és nem etetik egymást, inkább eszik a soványodnak.

AMIKOR PRAGARÓL TRÉFAKAT IRTÁK

Valamikor régen a prágai zsinagógáról csendeseket meséltek. Nagyságáról és fursaságáról. Például az előimádkozó hátsó hirtja fel a Tórához, hogy kisérem hallja, amikor hívják. Ezért lóra patlan és így hirtja fel lóhátról az embereket a Tórához. Valaki meg azt mesélt, hogy egyszer chanukakor jött a prágai templomba, de még akkor sem voltak készen a szakközönnépi körmenettel. De a legérdekesebb az, hogy van ott egy borostyárvól készült lámpa. Ennek az a tulajdonsága, hogy a szalmát magához vonzza. Egyszer esküvő volt a templomban és amikor a vőlegény a gyűrűt ujára akarja huzni a menyasszonynak, akkor nem találták a menyasszonyt. Szalmakalap volt rajta és ezért a lámpa telején találták meg. A Tóra magához vonzotta...

HITVITA

Egy rabbi és egy lelkész vitatkoznak. A lelkész azt mondja a rabbinak: — On tudja, hogy nem vagyok antisemita. Ellenkezőleg, szeretem a zsidókat. (Ez régen volt). De egyet nem értek. Miért hisznek a zsidók a bosszualló Istenben? A mi vallásunk szebb, mert a mi Istenünk a szeretet Istene. — A rabbi a következőket válaszolta: — Nem vitatom, — a mi Istenünk valóban a bosszualló. Az Önök pedig a szeretet. De mit jelent végeredményben a szeretet és a gyűlölet Isten? Azt, hogy a miénk a bosszualló Isten — azt jelenti, hogy mi átengedjük neki a bosszualtást és megtartjuk magunknak a szeretetet (lelebarátaink számára. Önöknek fordítva van — arról mi nem tehetünk...

SEMLEGESÉG

Még a franciák napoloni hadjáratainak idején történt. Egy zsidó orosz földön, a kuthoz ment, hogy ott vizet merjen a vederbe. Amikor a kuthról hazafelé tartott, francia katonákkal találkozott. Mivel a babona szerint teli veder szerencsét hoz, nem akarta „elárulni” a cárt és nem akart a franciáknak „szerecséni” lenni. Ezért ki-irtette a vedret és üres vedert ment hazafelé. Amikor megérkezett, a felesége csodálkozással kérdezte, hogy miért hozta üresen a vedret? — Találkoztam az ellenséggel és nem akartam nekik szerencsét hozni. Ezért kiirteltem a vedret...

Szólt az asszony: — Jankel, Jankel (maradj) nekem egészséges) minek aatkozol te a királyok titkája...

SZINHÁZIGAZGATÓK

Két budapesti zsidó színházigazgató beszélget. Azt mondja az egyik: — Szörnyiség, a zsidójavaslat kimondja, hogy zsidó nem lehet színházigazgató. — Mire a másik: — Ennél még csak az volna szörnyőbb, ha a törvény kimondaná, hogy a zsidónak színházigazgatónak lenni.

EGY JÓTANACS A MAI BAJOKKAL SZEMBEN

— Wenn du meggehst von deiner Wohnung, lass den Corez drinn und sperr die Tür von draussen gut zu; wenn du nachhause kommst, jag zuerst den Corez hinaus, dann sperr die Tür von innen gut zu.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor REVISTA EVREIASCĂ Redactor responsabil: Leitner Zoltán

A restauráció ünnepe

Kilenc éve annak, hogy a gyönyörű bihari hegyek egyik tisztán egy repülőgép szállított le. A mezőn dolgozó kislány, aki vizet hozott a szomszagos utasnak, nem tudhatta, hogy a forrás, ahonnan a vizet merte, Románia ujabbkörtörténelme megalakítójának nyújtott üdítést, Öfelsége II. Károly kirá-

százzrel lettek földönfutókká, testvérháboruk dultak, hadseregek mozgódtak és mi itt, mint egy üdítő szigeten éltünk rend és nyugalom közepette. Kinek is köszönhetjük ezt elsősorban és mindenképpen?

Öfelségének, Románia dicsőséges királyának, akinek restaurációja egy boldog kor-szak kezdetét jelentette!

Oszcült az új parlament is, amely nem lesz hangos szélsőséges elemek destruciójától. Nem lesz súlyos és áldatlan párt-harcok színhelye. Nem lesz a terméketlen munkátlanság tanyája. Hanem, mert az ország legjobb szakértői gyűltek össze benne, a nagyszerű munkájuk lesz műhelye, az al-

Az erdélyi zsidóság szociális összefogása a hitközségeken belül

Aradon és Kolozsváron megkezdték működésüket a szociális bizottságok

Idők jele, hogy az erdélyi zsidóság is nagy súlyt kíván helyezni a közeljövőben a szociális feladatok megoldására. Végre elérkezett ahhoz, hogy nem lesz többé frázis, hogy „egyesülésben az erő” és nem nézi egyik zsidó egyén, vagy kisebb-nagyobb közösség, hogy mit csinál, illetőleg mit nem csinál a másik. És ha úgy látja, hogy ott kisebb a közösségi érzés, akkor ahelyett, hogy példát mutatna, inkább elkedvetlenedik és hagyja, hogy minden menjen a maga útján.

Most végre megindul az áldásos munka és Erdélyi zsidósága összefog pártárnyalatra, világnézetre való tekintet nélkül, hogy a rendkívül súlyos szociális feladatoknak megfeleljen. Ma mar ott tartunk, hogy a hitközségek is rituális és vallási feladataik mellett, belső társadalmi feladatokat is végeznek. Testet ölt egy gondolat, amely eddig is benne élt az erdélyi zsidóság tudatában. Es pedig az, hogy a hitközség a leglátványosabb keret, amely valóban össze kell fogja a zsidóság egyetemet. Ha köréje csoportosul a zsidóság, véget lehet vetni az elaprózottságnak és ellenállóképesse tehetjük a zsidó belső erőt. Vissza kell adni a hitközség régi fényét és erejét. A zsidó népi élet várta kell kiépítsük úgy, mint az kétezer éven át valóban a zsidó népi élet utolsó megmentője és létevételeinek védelmezője volt. A hitközség olyan kell legyen, mint egy nagy család, amelyet minden egyes zsidónak oly szeretettel is kell körülvenni és munkájában résztvenni.

Különösen most három hatalmas feladat az erdélyi zsidó hitközségekre, amikor megszerveződnék a szociális ügyosztályok és azok valamennyit összefogó erdélyi kerete.

MI A SZOCIALIS ÜGYOSZTÁLY?

Összefogni a zsidó jótékonyt és a zsidó szociális élet valamennyi megnyilvánulását megszervezni egyégesen és egészséges alapokon. Ennek a szükségletnek szolgálatában állott az az értekezlet is, amelyet a nyugati szertartású hitközségek hívtak egybe s amely első kezdeményező lépés volt annak a tervnek megvalósítására, amelyet 1938 november 21-én határozott el a temesvári kongresszus. Ez határozta el a „szociális ügyosztály” létesítését és pedig olyképpen, hogy ez az erdélyi és banati zsidóság egyetemességét érintse. Minden társadalmi rétegnek be kell kapcsolódnia ebbe a munkába és minden hitközségnek, akár ortodox, akár nyugati szertartású; keretek között él.

A szociális ügyosztály olyan munkakörrel akar kitölteni, amely a zsidóság további létét biztosíthatja. Ez nagyon sürgető vált épen az idők változása miatt. Ez a munka nem lehet közömbös egyetlen ittélő zsidó számára sem. Cionista épen úgy részt kell vegyen benne, mint extrém chassid, vagy asszimiláns. A szociális ügyosztály épen ezért harmonikus koordinációt akar, mert szilárdabb keretet kell nyújtson a népi védelmi munkának és bevezesse szétforgácsoltágunkba is az irányított tervszerűség elvét.

A szociális ügyosztály megszervezése meg is indult. Erdély és Banát nagyobb centrumaiban már meg is alakult ezek az ügyosztályok egy Aradon székelő központi irányítás mellett.

MUNKATERV.

A szociális ügyosztály munkatervének homlokterében a kisexisztenciák védelme áll. Gátat kell vetni a gazdaságilag meggye-

gült rétegek teljes elpauperizálódásának. Először ezeknek a kisexisztenciáknak kell védelmet nyújtani, mert ez a legfontosabb zsidó érdek. Így nagyon nagy jelentőségű az úgynevezett gemilat cheszed pénztárak kiépítése. Nem alimizsnát nyújt, hanem alapot a további léthez.

Második feladat az átrétegesítés. Ugyanakkor, mint a kivándorolni szándékozó zsidóság számára is rendkívül fontos, hogy nagyvonalú és rendszeres kiképzést kapjanak az átrétegeződéssel kapcsolatosan. A történelmi felelőség tudatában az erdélyi zsidóságnak fel kell ismerni, hogy ennél fontosabb feladat ma nem igen létezik a zsidóság körében. Ugyancsak fontos ezzel kapcsolatban a kivándorlás kérdése is. Ha vannak is szervek, amelyek Palesztina kérdéssel és az oda való kivándorlással foglalkoznak, azonban másfelé való orientációban teljes bizonytalanság uralkodik.

Azonkívül a régen elmegett szociográfiát felvétel, amely nélkül céltudatos szociális munka el sem képzelhető. Vizsgálni kell a kríziseket, amelyekben átgyünk, heresni kell a megoldási módokat és egy tanulmányozási társaság, illetőleg intézet létesítése is rendkívül fontos feladat.

ARANYOS TEHERVISELES.

A szociális ügyosztály céltudatos munkát igényel és ezenkívül pénzt. A kolozsvári szociális ügyosztály erre az évre 2 millió 600.000 leit irányzott elő. A többi városok igénylését is közzélni fogjuk. Ebben minden egyes zsidónak vagyona és teherbíró képessége arányban részt kell venni, mert különben csodát mond a terv. Ennek azonban nem szabad megtörténni, mert ettől bizonyos szempontból a zsidó közösség lét- és nemléte függ. A szociális ügyosztályok létesítését a kultuszminiszter 18668/1939 szám alatt jóvá is hagyta, a kolozsvári és aradi iroda meg is kezdte működését és most a többi erdélyi hitközségek feladata, hogy minél előbb kövessék ezt a példát. Csak úgy lehet teljesen eredményes ez a munka, ha ebbe minden egyes erdélyi hitközség és közösség bekapcsolódik. Itt nem lehetnek vallási kérdések, mert az teljesen kapcsolódik a szociális munkához, nincsenek világméretű kérdések sem, egyedül és kizárólag a zsidó existenciális lét védelme a szociális, mert ez a jövő szempontjából kimondhatatlanul fontos mindannyiunk számára, akik ezen a területen élünk és élni akarunk.

Rippner Márton halála

A bukaresti erdélyi zsidó hitközség egyik alapítója, lelkes, dolgozó tagja, Rippner Márton hunyt el tragikus hirtelenséggel néhány nappal ezelőtt. Rippner Márton éveken ezelőtt költözött le Nagyváradra, ahol született és ahova családi kapcsolatai fűzték. Melyeségesen zsidó érzésű ember volt, aki minden zsidón igyekezett segíteni, aki Bukarestbe került. Nagyon jó zive volt és sem időt, sem pénzt nem sajnált, ha valakin segíteni módjában volt. Halála ezért is mély megdöbbenést keltett a bukaresti erdélyiek között. De hasonló részvételt, vagy még nagyobb ritkán lehet látni Nagyváradon, ahol nagyon sokan ismerték és szerették. Temetése, amely Nagyváradon folyt le, sokszáz embernek adott módot arra, hogy utolsó útjára elkísérje a fiatal és tragikus módon elhunyt nagykereskedőt. Halálát övezvényen kívül egyetlen fia és kiterjedt család gyászolja. Gyászbeszédet Steiner Eitike és dr. Zoltán Jenő tartott felette, akik megrendítő szavakkal vázolták a családot, amely családját és azokat érte, akik ismerték, szerették és becsülték Rippner Mártont.

Meghalt az utolsó szultán által kinevezett szefárd főrabbi Jeruzsálemben

A napirekben alig néhány sor jelent meg a zsidó lapokban és csak annyit jeleztek, hogy meghalt Jakob Meir chacham basi Jeruzsálemben. Erre mifelénk nem is tudják, mint jelent: „chacham basi”. Röviden annyi, (majd lesz alkalmunk többet is írni meg erről a tisztségről) ami Angliában a „grand-rabbi”, vagy nálunk „prim-rabin”. A spanyol zsidók, különösen akik a török birodalomba kerültek, a chacham basijukat, mint legfőbb egyházi funkcionáriusukat tisztelték.

Rendkívül érdekes életpálya húzódik meg az említett napirekben. Jakob Meir, az utolsó jeruzsálemi „grand-rabbi”, akit a török szultán nevezett ki Palesztina számára, — meghalt 33 évvel ezelőtt került ebbe a díszes pozícióba és a most elhunyt chacham basi a hetedik volt a sorban, amelynek első reprezentánsát 100 évvel ezelőtt nevezte ki az akkori szultán. Annak idején olyan megbízása volt az elsőnek, amelyet a szultán sajátkezűleg állított ki és ebben bizonyos exterritorialis jogokat biztosított az ő és utódai számára. Rendőrség nem avatkozhatott magánügyeibe és szuverén jogokkal diszponálhatott a zsidóság körében.

Jakob Meir előzőleg Szaloniki főrabbija volt. Az ottani nagy hitközség éléről rendelte a szultáni parancs Jeruzsálembe. Jakob Meir típusa volt a nemes arcú, sokszáz éves nemestellett spanyol zsidónak. A „nemesített” szót nem a címre értjük, hanem arra a kifinomodott típusra, amely sok-sok nemzedéken át viselte magán régi spanyol hazájának minden grandezzaját. A zsidó nép arisztokratái ők. Nem büszké, de minden mozdulatla tisztelgetett parancsoló. Lépéseit, amint végigment Jeruzsálem utcáin, elémnyit jelentettek azoknak, akik látták. Hatalmas fehér szakáll övezte arcát és két jósaos szem nézett az emberekre és a megszentelt földre.

Amikor a szent város utcáin végigment fekete selyem kabátjában, amely alatt ezüsttel és arannyal díszített ruhát viselt, fején a turbánnal, amelyre rá volt hímelve „Rison le Cion” (ami azt jelenti, első emberre Ciennak), akkor mindenki tisztelettel hajolt meg előtte. Disztinguált alkalmával, vagy amikor a főkormányzóhoz volt hivatalos, felrakta mellére valamennyi kitüntetését. Csaknem valamennyi európai és ázsiai uralkodótól voltak kitüntetései. Folyékonyan beszélt héberül, törökül, arabul és számos európai nyelven.

Visszaemlékeznek arra, hogy amikor a görögök elfoglalták Szalonikit, akkor ott volt ő is, mint Szaloniki volt főrabbija. Passzív rezisztenciában volt és így viselkedtek az összes szaloniki zsidók. Amikor később a görög király elé került, az finoman megkérdezte tőle, hogy miért ez a visszavonultság. Nyíltan válaszolta, hogy azért, mert Szaloniki zsidósága sokszáz éves békeben élt a török uralom alatt. És a király megbocsájtotta neki ezt az őszinteséget. Hallatlanul népszerű volt a nagy zsidó lakta kikötővárosban. Amikor Szalonikiból visszatért Jeruzsálembe, általános sztrájkot kezdtek a zsidók, csakhogy visszatartsák. Sőt, többi-

ben megismételték ezt a tiltakozást. De ezzel sem segítettek, mert tudta, hogy mint „Rison le Cion” neki ott a helye az ő jeruzsálemi hívei között.

Jakob Meir a szultán által kinevezett utolsó chacham basi, nagyon tisztelt volt a régi török uralom alatt az akkori jeruzsálemi pasáknál is. Amikor látogatába ment hozzájuk, az uccán ezüstbotos hivatalnokok csináltak neki utat a két oldalt álló török, arab és zsidó tömegben. Amikor pedig a szeráj (kormányzósági palota) elé értek, akkor a pasa, elébejött, a díszszázd tisztelgett és a katonazenekar a himnuszot játszotta. Méltóságátjesen lepdelt és az emberek (nem zsidók) sokszor leborultak előtte, annyira tisztelték. Amikor még távozott a szerájból, akkor katonai díszorség kísérte hazáig és a zenekar rázendített a megfelelő indulóra.

Az angol uralom kezdetén, amikor az első pogrom volt 1920-ban, nagyon erősen tiltakozott a főkormányzónál és London felé is épen olyan gerinces volt, mint annak idején a görögöknel és törököknel. „Kaimakam-chacham basi” volt a török uralom alatt a címe és rangja. A zsidóknál pedig Rison le Cion azaz Cion elsője. Ezt a címet az askenázi grandrabbi el akarta vitatni tőle annak idején, de ő nem hagyta, bár sokkal több híve van az askenázi zsidóságnak, mint a spanyoloknak.

Hatalmas világi tudásán kívül természetesen rendkívül járatos volt a zsidó tudományokban is. Nagy jártassága volt a Talmudban is és rendkívül vallásos is volt. Most lettünk egy érdekes intézmény és vele együtt egy egyéniség tűnt el Jeruzsálemből. Az utolsó grandrabbi, akit még a török szultán nevezett ki. Hol van a kalifátus, hol a nagy török birodalom, a régi „beteg ember”? Most már Jakob Meir is megtért spanyol zsidó őseihez egy szép és dicső élet után...

— ZSIDÓ FŐPOLGÁRMESTERT KÖVETELNEK JERUZSÁLEM ELÉRÉ A ZSIDÓK. Megírtuk, hogy a napokban küldöttség járt Kait-Roach körzeti kormányzóknál, akik előtt kifejezték a jeruzsálemi zsidóság ama követelését, hogy a város élére zsidó polgármestert nevezzenek ki. A küldöttséget Jicchak Ben Cvi, a Váid Leumi és Daniel Auster Jeruzsálem zsidó alpolgármestere vezették. A küldöttség kifejtette a körzeti kormányzó előtt, hogy a jeruzsálemi zsidóság nem fogja tűrni az arab főpolgármestert a zsidó többségű város élén. A zsidók eddig is csak azért egyeztek bele ebbe a visszásságba, hogy a város élére zsidó többségű város élére. Amennyiben a kormány ezt a kívánságot nem hajlandó teljesíteni, a zsidók az adófelvétel beszüntetésével fognak válaszolni. A körzeti kormányzó ígéretet tett a zsidó követelés tolmácsolására a főkormányzó előtt.

Orf Zsidó Fiuinternátus, Oradea

Felvételi vizsgák

A felvételi vizsgák az oradeai középiskolákba 1. hó 20-án kezdődnek. Az oradeai Zsidó Fiuinternátus vezetősége 1. hó 18-tól előkészíti a felvételeire jelentkezőket, kérvényeiket benyújtja ama tanulóknak, akik a jövő tanévre az internátusba bentlakóul jelentkeznek.

Az érdeklődők forduljanak az **ORF ZSIDÓ FIUINTERNÁTUS** igazgatóságához **Oradea, Sir. De. avrancea 17.**

Hitközségi vezetők elkedvetlenedése

Jón a hír, az egyik nap emerről, a másik nap meg máshonnan és mintha ezek a híradások is jelei volnának a beteg zsidó közéletnek. Válságok vannak egyes nagy hitközségekben. Nemrégiben a kolozsvári hitközségben volt súlyos válság, most pedig a szatmári és a nagyváradi hitközségek éléről távoznak — illetőleg akarnak távozni — a hitközségi elnökök.

Minden miértnek van egy azértja. S talán érdekli az erdélyi zsidó közvéleményt, hogyha megpróbáljuk megindokolni ezeket a mind gyakrabban feltűnő jelenségeket. Miért mondanak el a hitközségi elnökök? Miért hagyják ott oly könnyű szívvel ezt a díszet és tekintélyt jelentő pozíciót? Miért?

Azért, mert van komoly okuk és nem is csodáljuk elkedvetlenedésüket. Amikor elfoglalták a pozíciót, minden egyes körülötte lévő egyéb tisztségeket betöltő vezetők azt ígérték, hogy minden erejükkel azon lesznek, hogy a munka vállalásában, a teher viselésében megosztják vele a felelősséget. Ha tíz ember visel egy nehéz terhet, sokkal valószínűbb, hogy nem roszad össze alatta, mint amikor ugyanazt a terhet egy ember vállára rakják. A gazdasági viszonyok, a hitközségekre háruló sok súlyos erkölcsi és anyagi felelősség fordított arányban növekednek a teherbírók számával. Az utóbb években tapasztaltuk, hogy a hitközségek terhe minden tekintetben megnövekedett. Ami régen csak „koved” volt, az ma súlyos munkához jár.

Régen volt egy kis vita a rabbi és az elnök között, hol erélyesebb, hol szelidebb harcok a hitközségi tisztviselők és a vezetőség között. A régi patriarchális kornak velejárói voltak ezek a jelenségek. Apró kis belügyek, amelyek az unalmas hétköznapiakat egy kicsit elintézték. Kisvárosok „szencziója” volt, amikor a hitközségek körül viták voltak és az elnök hol leterítte ezt, hol behódolt, a temperamentuma és beállítottsága szerint.

De ma? Ma, amikor egészen „közjogi” funkciókat kell végezzen a hitközség. Mene-

BARAT ENDRE: A herceg álmodik

A bázinai zsidó temető legendája

A kővedaráló szuszogva, püfögve kiindult a nagyváradi állomásról. A rabbi szakállas, komoly-szép proféla-feje megjelent a fülkeablak keretében. A zsidócskák csoportban álltak, szemük egyre kísérte a távozó vonatot. Egyik sem integetett, kenőök sem lobogtak, de ebben a néma buszban is határozatlan lelkesedés volt. Lelkesedés és aggodalom. Sokáig fogják nélkülözni a rabbit... Sugárzó-émlektű dedupám, a nagyhirű Landesberg Izák Aron indult utnak. A nagyváradi főrabbi, mint minden évben, ezuttal is elzárando-kolt szüleinek sírjához, Bazinba. Rendszerint úgy érkezett oda, hogy a bázinak nem tudtak róla. A rabbi, mint szerény és zárkózott ember, félt az ünneplés fogadtatásoktól, a ceremóniáktól, melyeket nem engedtek volna el a messzeiről, tudós főpapnak.

Hosszu és fáradságos dőcögés után érkezett meg utjának céljához. Az állomástól gyalogosan indult meg a jölsimert uton. Két esztendeje, hogy itt járt, Tabaly beteg volt ebben az időben s így nem jöhetett el.

Most befordult az uton, mely a temető felé vezetett. Ekkor megdörmölte a szemét. Nem látta sehol a régi, kidült-bedült kerítésű zsidótemetőt.

kültügylek, állampolgársági és életbevágó existenciális ügyek, a zsidóságot nem mint az általánososságot érintő, hanem egyedek tragédiáját előidéző kérdések tömkelege és mindezeknél az idegessé váló türelmetlen hitközségi tag azt várná el, hogy azért a fizetett vagy nem fizetett adójáért a hitközség szaladgáljon. Miért ne? Miért ne menjen az elnök, amiért neki egyik vagy másik brevete nincsen rendben? A napi problémák szaporodnak, a hitközségek bevétele csökken és az első azok között, akik a legélesebb kritika hangján bírálják az elnököket.

A legfőbb elnök, amikor körülnéz, azt látja, hogy akik „életünket és vérünket” kiáltották, azok elődalogtak mellőle. Benn ülnek üzleteikben, irodáikban, hivatalaikban és „nem érnék rá” jelszóval, cserben hagyják a vezetőt. Sőt, hogy a szemrehányások elől megszabaduljanak, az első azok között, akik a legélesebb kritika hangján bírálják az elnököket.

Mit tegyen az elnök mindezek láttára? Kedvetlen lesz, lemond boldog örömmel a „koved”-ről, ami olyan magasan fekszik, hogy a körülötte lévő sok gáncsvetés között már nem is lehet látni. Kritika és még hozzá rosszindulatú kritika hömpölyög a zsidó uccából a hitközségi elnöki székek felé. Munkatársak sehol, anyagi helyzet rossz, a feladatok rettentő nagyok és „most kell kitartani” jelszót írják arra a megtépzott zászlóra, amelyen csak két „bűvös” szó áll: „ros-hakohol”.

Nem csoda, ha elnökválság dul minden egyes erdélyi nagy hitközségben. A zsidók is idegesek, mert annyi izgalommal jár a mindennapi kenyér utáni rohanás. És ha nincsen más bűnbak, ott a hitközség, meg annak vezetői, akik „tűrük”, némán tűrik, hogy mint vesztik el a tagok existenciájukat. Már Mózes, a nagy Mester is panaszkodott, hogy nagyon nehéz vezetni ezt a népet. Hát mit mondanak a mai vezetők? Amikor szintén a pusztaság áll előttük és még az ígéret földjének délibabja sem csillog a szenvedő zsidó száizek előtt. Nem is csodáljuk, hogy a mostani vezetők lemondanak, bár most a legfőbb feladat — kitartani... Kitartani azon a poszton, amelyre nem egyes emberek, hanem a Sors állítja az arra rátermetteket!

Sanghaiban is sokan vagyunk

Aki még bizik abban, hogy a zsidóság másképpen is tud a jövőben élni, mint Palesztina nélkül, annak álljon itt tanulságul

Csak a **GRAND HOTEL** LAFAYETTE-ben lakjon Bucurestiben

Központi fekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos. CALEA VICTORIEI No. 11 — Telefon 3-3410

a következő két híreске. A Hias párisi iradaja kijelentette, hogy jelenleg egyetlen lalamba sem lehet bejutni, csak előzetes engedéllyel. Nincsen a világon olyan ország, ahova zsidókat beengednének. Csak egyetlen egy hely. Es ez a nagy kínai-japán kikötőváros, Sanghai.

Nos és ezzel a Sanghai-al kapcsolatosan megjelent a napokban egy kis híradás, amely a japán kormány adott ki. Eszerint az oda eddig eljutott 10.000 európai menekült zsidó túl sok, (értjük ezt túl sok) mert a kereskedelemben nagy szerepet játszatnának majd és így valahogy „előzönlük” a kínai területeket.

Hallod-e zsidó testvér? 400 millió kínai él egy területen. S már van ott tízezer zsidó. Ebből a tízezerből is 9000 koldus, aki nem tudhatja, hogy holnap miből él. Es a tokiói kormány szerint ezt a „borzalmas” számot, ezt a tízezeret is túlságosan elegendőnek találja. Már „elnyomják” a kínai népet. Pedig rosszul teszik a japánok. Mert ohosabb volna, ha engednének oda még néhány ezer zsidót. Ha azután elvesztik majd a háborút, akkor elmondhatnák, hogy a zsidók miatt vesztették el Tokióban még nem tudják, hogy milyen jól jön egy kis zsidóság, amikor valami nem sikerül. Ha kiöntene a Sárge folyam ismét, akkor okai: a sanghai zsidók. Ha pestis lesz: a zsidók. Ha az oroszok harcba keverednének: okai a zsidók. Mindenért a zsidók felelősek. Es óh, mily naivak is ezek a japánok, még sem látják éket szivesen. Illetőleg máris arról beszélnek, hogy „előzönlük” Kínát, 10.000 zsidó eldrasztotta már a 400 millió országát. Bizony mondom, ha az emberek nem örültek, akkor az sem igaz, hogy nap van és az sem igaz, hogy élünk...

Azaz pardon, még valamit: itt is német

— Mi panaszkodok van én ellenem, bazini zsidók? Miért gyűlöltök engem?

— Mi?!... Hálával és tisztelettel gondolunk mindig hercegségre, hiszen részesei vagyunk jószágos védelmének, kegyelmének... — felelte a rabbi döbbenet, csodálkozva.

A főur ideges mozdulattal simított végig ráncbaszóknak homlokán:

— Három éjjeleg egymásután egész sereg, sá padt, kisérletesarcu zsidók riasztják meg alásó mat... Egész ágyaslázmát megtöltik a fehér ha lotti ingbe öltözött feleletes alakok. Körülbeszik feköbolyemelt és úgy rémlik nekem, mintha meg akarnának fojtani. Es felismeri vélek közülük olymokat, akik már halottak. Az öreg Bertl, aki már tíz esztendeje elköltözött az élők sorából és főtbbeket, akikről tudom, hogy... halottak... Egy hét óta nem merem éjszaka lehungni a szememet álomra. Há felek, rabbi, mit köpönten el én ellenetek, bazini zsidók ellen? Miért kisértik békés álmonat a halottaitok?

— Az ósz rabbi bólintott?

— Igaz hogy te nem vétélte ellenünk, herce... de én sejttem, miért dulják fel álmodat a boldog lelkek. Tudd meg, hogy kapzsi és kegyetlen intéződ az emult héten lebontotta temetőnk kidült-bedült deszkakerítését. Hiába körletltek, ne tegye, azt felelte, hogy amugy is elég ócska már s feltízeltette a cselőséggel. (A temető a hercegi uradalom területén fekszik). A legelésző állatok

— MEGHALT JAKOB MEIR PALESZTINAI ORSZAGOS SZEFARD FŐRABBI. Szombat reggel 83 éves korában elhunyt Jakob Meir palesztinai orszagos szefard főrabbi. A nagy tudású főrabbi Jeruzsálemben született és 1906 óta tölti be főrabbi tisztjét, egyidőben Szalonikiben lakott, majd 1920-ban visszatért Palesztinába, ahol beválasztották az ország legfőbb rabbi-tanácsába. Temetésén az emberek ezrei vetek részt és azon a jisuv összes rétegei küldött-ségekkel képviseltették magukat. A hatóságok részéről Keith-Roach jeruzsálemi körzeti kormányzó s a különböző államok főkonzuljain kívül, a főkormányzó is képviseltette magát. Gyászbeszédet tartottak dr Herzog főrabbi, rav Fischman, a cionista executivé tagja, Duschinszki rabbi, az Aguda nevében és Uziel rabbi a palesztinai szefard közösség nevében. Az összes szónokok kiemelték a jisuv súlyos politikai helyzetét és hangsúlyozták, hogy a palesztinai zsidó nép ellent fog állni az új politikának egészen a Fehér Könyv végős megsemmisítéséig. Valószínűnek tartják, hogy a 30 napos gyász elteltével az elhunyt főrabbi helyét Uziel rabbival töltik be.

Árvák szombatja

Holnap, június 10-én minden templomban árva- és szegény gyermekek nyaraltatására adakozzunk.

— AZ OLASZ HATÓSÁGOK KIADTAK NEMETORSZAGNAK EGY ZSIDÓ MENEKÜLTET. Most történt meg először, hogy az olasz hatóságok kiutasítás útján át-tettek a német határon egy zsidó menekültet. A szerencsétlen menekült neve Paul Strauss és rendőri fedezet mellett kísérték a német határra. Strauss, mert nem tett elégét a kiutasítási parancsok, Modenában letartóztatták és kiutasítása előtt több időt töltött fogságban.

— LEGYEN akármilyen zuzódás, fiamodás vagy a nyak merevsége, ami Önnek fájdalmat okoz, azonnal enyhülést hoz egy Diana szoborszesz bedörzsölés.

— **Rencllet az olasz zsidók örökösödési és névviselesi jogáról.** (Róma.) A hivatalos lap újabb kiegészítő rendelkezéseket közöl a zsidók örökösödési és névviselesi jogáról. Eszerint nem érvényes az olyan végrendelet, amely az örökség kiadását attól teszi függővé, hogy az örökös tagja-e valamely zsidó hitközségnek. Semmis az a végrendelet, amelynek értelmében az örökség megvonható az örökösöktől, ha az elhagyja a zsidó vallást. A félszidó olasz állampolgárok, akiknek nevét zsidó, anyjuk azonban olasz, anyjuk nevét viselhetik. Névváltoztatási joga van azoknak a nemzsidó olaszoknak, a kik zsidók között elterjedt nevet viselnek.

— **Meghalt Philip Sassoon.** (London.) Sir Philip Sassoon, aki a közmunkálatok fő-kormánybiztosaként az angol kormány tagja volt, ötven éves korában váratlanul meghalt. Hore Belisha hadügyminiszter mellett Sir Philip Sassoon a Chamberlain-kormány második zsidó származású tagja volt, egy ösrégi bagdadi zsidó család leszármazottja, amelynek messzemenő érdemei a nemesség-et is biztosították.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye
Pensiunea KATZ
BUCUREȘTI, Str. Căpitan Feraru No. 6.
Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la Podul Senatului. TELEFON 3,43,05.

— 400 EZER PEZÓS ALAPITVÁNY A HEBER EGYETEM JAVÁRA. (Buenos-Ayres.) A héber egyetem vezetősége értesítést kapott az argentinai zsidóság képviselőitől, amely szerint az ottani zsidóság 400 ezer pezós alapítványt tesz újabb tanszék felállítására. A tanszék jellegét illetőleg még nem hoztak határozatot. Az alapítvány összege 20 ezer fontnak felel meg. Az argentinai zsidóság eme kezdeményezését a Buenos Ayresben megtartott konferencia határozta el, amelyen résztvett Alvarez előbbi argentin miniszterelnök.

— **TEL-AVIV VÁROSÁTOL KÉRT SEGÍTSÉGET 424 KRETA SZIGETEN TARTÓZKODÓ DANZIGI MENEKÜLT.** Kréta szigetén jelenleg 424 Danzigből kiutasított zsidó menekült tartózkodik. Ezeket a menekülteket leplombált vagonban szállították Constantába, innen egy görög hajó fedélzetére kerültek azzal a céllal, hogy illegálisan Palesztinába vándoroljanak. A szilgörü parti ellenőrzés azonban lehetetlenné tette partraszállásukat és több hónapos tengeri bolyongás után, a hajó kapitánya kénytelen volt őket Kréta szigetére vinni. A menekültek óriási nyomorral küzdenek és az utolsó napokban már az élelmezésük is lehetetlenné vált. Többen közülük megbetegedtek. Végős kétségbeesésükben most segítségkérést intéztek Tel-Aviv városához, hogy intézkedjen ruházatukról és élelmezésükről. — A News Chronicle az illegális bevándorlók szomorú sorsával kapcsolatosan azt írja, hogy ezek a kétségbeesett kísérletek sötét fényt vetnek az angol kormány bevándorlási politikájára és világosan mutatják, hogy a bevándorlás korlátozása csak az embertelenség ódiúmanának vállalása mellett lehetséges.

Árvák szombatja

Holnap, június 10-én minden templomban árva- és szegény gyermekek nyaraltatására adakozzunk.

— **ORTH. KOSER special téli számai,** mindenféle felvágott különlegességeket a legolcsóbb áron szállít *Meister Izsák Tg.-Mures,* Pasagiul Măcelar 3.

— **ZSIDÓ EMIGRÁNS TRAGEDIÁK PÁRISBAN.** A Paris Soir egyik utóbbi számában két megrázó emigrántragédiáról számol be. Pénteken, május 12-én Oskar Kaufmann csehszlovák állampolgár öngyilkossági szándékából a földalatti villamos elé vetette magát. A szerencsétlen ember a kórházba való szállítás után meghalt. Kaufmann száma textilgyár tulajdonosa volt az egykori Csehszlovákiában. Az elmúlt októberben egy része a gyáraknak, amelyek a Szudéta vidéken feküdtek, a németek kezére jutott. Amikor ez év márciusában a németek bevonultak Prágába, a német katonaság lefoglalta árúinak nagyrészét, az SA pedig letartóztatta, majd szabadlábra helyezték, de állandóan zaklatták. Kaufmann külföldre menekült, ahol bizonytalansága miatt menekült a halálba. — Hasonló okok miatt akart megválni az életől Klaus Pinkusz, Németországból két évvel ezelőtt kimenekült emigráns, akit a kiutasítás veszélye fenyegetett. Pinkuszt a szajnai folyamrendőrség emberei eszméletlen állapotban húzták ki a vízből. Később, amikor magához tért, elmondotta, hogy St. Quentin mellett gyárát alapított, amely ma is 400.000 frankot ér. Ha el kéne hagylnia az országot, éhen kellene pusztulnia.

— **MERT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT?** Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace-szálloda mellett.

Kényelmes Pensió!
Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!
Gelbstein-nál, București
Str. Azilul de Noaple 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos kiszolgálás!

— **A PARAGUAY-I ÉS ECUADORI KORMÁNY 15000 MENEKÜLT CSALÁD LETELEPÉDESERE TETT AJANLATOT.** Megbízható körökből szerzett értesülés szerint az ecuadori és paraguayi kormányok ajánlatot tettek Sir Herbert Emersonnak, a Népszövetség menekültügyi főbiztosának 15 ezer menekült család letelepésére. A paraguayi kormány ajánlata értelmében a kormány 5000 család letelepítésére alkalmas földet bocsájtna a menekültügyi szervezetek rendelkezésére. 50 hektáryrai területért minden család 1000 dollárt volna köteles fizetni. Tíz év után a föld a család tulajdonába menne át. A kormány kötelezettséget vállal olyan irányban, hogy öt évi folytonos paraguayi tartózkodás után, minden telepesnek megadja az állampolgárságot. Gondoskodik arról is, hogy a menekültek Brazilián, Argentínán, Paraguayon keresztül utazása akadálytalan történjék. Ecuador állama öt év alatt 10 ezer menekült család letelepítését ajánlja. A menekültek közül kilenc ezer a mezőgazdaságban nyerne elhelyezkedne, míg ezer menekült az iparban tevékenykedne. E téren az egyetlen kikötése a kormányoknak, hogy az iparral foglalkozó menekültek ne jelentenek konkurenciát az őslakók számára. Minden bevándorlási engedélyért a kormány 10 dollárt számít fel, ezzel szemben husz éven keresztül mentesíti a bevándorlókat mindenféle közteher alól. Akik azonban a mezőgazdasági munka céljával jönnek az országba és azt elhagyják, felsőbb államérdekre való hivatkozással bármikor kiutasíthatók. Minden család 50-től 100 hektárig terjedő földet kap megmunkálás céljából a kormánytól. Ezenkívül a bevándorlók hektáronként 2 dollárért újabb földterületeket vásárolhatnak. A menekülteket különböző országok emigránsai közül választanak ki. Az ajánlat kiköti, hogy az összes bevándorlók közül a zsidók számátára a husz százalékot nem haladhatja meg. Remélik mégis, hogy a kormány fel fogja emelni ezt a számhatárt egészen az ötven százalékig.

Árvák szombatja

Holnap, június 10-én minden templomban árva- és szegény gyermekek nyaraltatására adakozzunk.

— **A PALESZTINAI ISKOLAKBA VALÓ BEIRATKOZÁSROL AZ 1939-40. TANÉVRE.** A nagyszámu kérvényre való tekintettel, amelyeket olyan tanulók nyújtottak be, akik az erעי közép- és felső iskolákba való felvételüket kérik, a központi Palesztina hivatal az illetékes fórumoknál kieszközölte, a felvételi kérvények benyújtási határideje meghosszabbítását, amely határidő 6. évi július 1-ében lett megállapítva. Ugyancsak sikerült az Egyetem és Politechnikum vezetőségénél a beirattási feltételek egyes pontjainál könnyítéseket kieszközölni. A megállapított kedvezőbb feltételeket egy, a napokban kiküldendő „Chocer”-ban fogjuk a helyi csoportokkal, illetve a helyi Palesztina-bizottságokkal közölni. Tekintettel az idő rövidségére, figyelmeztetjük az érdekelte feleket, hogy sürgősen adják be kérvényüket, illetve nyujtsák be sürgősen a beirattokozáshoz szükséges irataikat, hogy a P. H. idejében továbbíthassa azokat illetékes helyre. A transilvániai palesztinai hivatal.

Az újabb zsidó író és köllőgeneráció „nagyapja”

Mendele Mocher Szförim kikeresztelkedett fiának tragédiája

Regény, amelyre az élet nem tett végleg pontot. — „Halott vagyok, nem lélezem.” — A zsidó otthonból, a forradalmi alvilágon és Szibérián keresztül a legmagasabb polcig és tragikus halálig.

Az ittéllő zsidóság körében nem cseng olyan klasszikusan ez a név, hogy „Mendele Mocher Szförim”, mint abban a több mint tízmillió nyelvterületen, amelyet „jiddis”-nek neveznek, csufolnak, vagy dicsőítenek. De nem csupán a jiddis, hanem a héber irodalomnak is igazai első klasszikusa lett. Röviden úgy hívják egész Oroszországban, hogy „zeide”, ami magyarul nagyapót jelent. Elsőnek Solem Aléchem, minden idők legnagyobb jiddis humoristája nevezte magát „unokájának” (épen most ünnepeleik a nagy humorista 80-ik születésnapját) és utána az egész újabb zsidó és köllőgenerációnak „nagyapója” lett, ami a jiddis nyelv zamatját tekintetbe véve, valamivel sokkal többet jelent a „zeide”. Így gagyogja azt a lengyel és orosz zsidó, a kisgyerek ezzel csókolja a „zeide” kezét, ez a legbizalmasabb és legmeghittebb megszólítás, ami klasszikusan jellemzi a viszonyt, amely a milliók tömegeket és Mendelét összekapcsolta.

Tulajdonképpen nem is írói és irodalmi jelentőségéről akarunk írni. Ez a mi közönségünket — mondjuk meg egészen őszintén — nem köti le eléggé. Jiddis irodalomhoz nincs is érzelme a mi más nyelveken nevelkedett közönségünknek. Egy német regény, egy magyar költemény, egy román újságcikk — ez inkább. És mégis! Irni kell előbb Mendele Mocher Szförim irodalmi jelentőségéről, mielőtt még megírunk — családi tragédiáját. Ez már igen! Ennek pedig van regénye, drámai momentumai, van benne szerelem, cseke és halál, — ahogy Rachmanova írta. Van ebben a családi regényben Szibéria és forradalmi alvilág, van benne jölet, szerepel Paris és London. Avignon és Genf. Egy orosz zsidó család regénye, amelyből egy kiváló író valóban hatalmas regényt formálhat. Mi csak regisztráljuk röviden, alig érintve a lényegét, de így is annyira lélegzetelállító, annyira tragikus és érdekes, hogy sokáig el kell gondolkozzék azon mindenki, aki olvassa.

A NAGY ÍRÓ ELETRAJZA

Mendele 1836-ban született Kopylban, a minszki kormányzóság egyik kis városkájában. A szokásos zsidó nevelést kapta. Előbb a slutzki jesivában, majd a vilnai gaonnán tanult. Apja korán meghalt és anyja újra férjhezment. 1853-ban Melniki faluba került, ahol mostohaapja egy malmot bérlet. Itt nagyon megfogja őt a sok természeti szépség, amely körülveszi és ennek következménye az a páratlanul szines természeti leírás, melyek különleges helyet biztosítanak számára a zsidó irodalomban. Itt írja első héber költeményeit és egy drámát. Azután több éven át Kamenez Podolszokban lakott. Itt ismerkedik meg a haszkala — a felvilágosodottság — képviselőivel. Ezek befolyására kezdett el tanulni németül és oroszul, de a tudomány minden ága érdekelni kezdte. Több évig tanító volt az ottani állami iskolában, azután Berdicsევben telepedett le, de

1869-ben elköltözött onnan, mert a hatósági embereknek nem tetszett irodalmi működése és akkor megjelent könyve: „Die Taxe” el-lenségé tette őket. Zitimirba költözött. 1881-ben az odesszai hitközségi iskola vezetője lett és 1917-ben a forradalom idején halt meg.

Mendele a jiddis irodalom klasszikusa lett. Irányt szabott és utat mutatott. A nép nyelvén éleltszagu s minden mesterkéltégtől mentes tónust honosított meg. Alapítója és első legnagyobb művelője a jiddis irodalomnak. Különösen nagy érdemeket szerzett a jiddis irodalom klasszikussá tétele szempontjából.

Érdekes, hogy miért választotta ezt az írói álnevet: Mendele Mocher Szförim, ami azt jelenté magyarul: Mendele, aki könyveket ad el. Mendele a könyvüros. Egyidőben vándorló könyvüros volt és ekkor ismerte meg alaposan a keshery, sokat könnyez, de azért vígan nevetni is tudó kicsiny gettó-uccákat, azt a régi, multszázadbeli zsidó utcát, amelynek örök emlékoszlopot állít cihében a nagy író.

Érdekes, hogy nem csupán a jiddis, hanem a modern héber irodalomnak is egyik nagy művelője volt. Amikor már kiforrott írói készsége, akkor hajlott a héber felé. Külön sokat kellene méltatni írói értekeit és azt a helyet, a legelőkelőbbet, amelyet a zsidó irodalomban elfoglalt. Különben nem kisebb egyéniség, mint Chaim Nachman Bialik karakterizálta klasszikusan Mendele Mocher Szförim jelentőségét és nagyságát.

A NAGY ÍRÓ CSALÁDJÁNAK TRAGEDIÁJA

Miután megismertük nagyjából, hogy ki Mendele, a nagy mesélő, akkor bizonyára érdekel bennünket családjának élete és története, amely olyan fordulatos, mintha egy nagy író írta volna meg. — mint mondjuk maga a „zeide” — és nem a még nagyobb író, az élet. Előbb a fia történetét írjuk meg. Ahogy nemrég bekövetkezett halála után ismerte meg a világ ennek az önmagával sok tekintetben meghasonlott embernek életét.

Meir Michael Abramovits-nak hívták, egyetlen fia a nagy írónak. Brüsszelben halt meg néhány héttel ezelőtt 80 éves korában. Élete — filmszerűen érdekes. Az utóbbi évtizedben „elhalottnak” nevezte önmagát, de miután megismertük életét, nem is csodáljuk, hogy meghasonlott volt. Leánya és veje körében érte utól a halál. Fördöt rendelt és ott a fürdőkádban érte utól a hirtelelen halál, szivszélhűdésben halt meg. Minden azt kérte az írótól, újságíróktól, hogy ne írjanak róla. De azért bizonyos szempontból megérdemli, hogy tiszteljék emléket. Volt sok kínos pillanata életének, el is tért a zsidóságtól a nagy Mendele fia, de azután „tisúvót” tett és mint jó zsidó hagyta el azt a kinnokkal és örömmel teli földteket.

EGY ZSIDÓ FORRADALMAR IFJUSAGA.

Aki megfigyelte az elmúlt század 80-as éveitől egészen a világháborúig az orosz zsidó ifjuság útját, azt láthatta, hogy a kis gettómaházak sötétjében és rendszerint Szibériában folytatódott. Onnan azután vagy a sir következett, vagy a karrier különböző polcai. Legtöbben emigráltak, majd hazamentek amikor lehetett, de akárhogy is volt, életük végéig forradalmi beállítottságuk volt.

A nagy zsidó írónak egyetlen fia is elindult a zitimiri gettóból és szédültesen sokoldalú pályafutás után jutott a brüsszeli zsidó temető ciprusai alá. Eletét egyik jó barátja a következőképen vázolta fel. Ez a jóbarát M. Krall professor, aki Parisban él és a legérdekesebb úgy, ahogy ő azt elmondja.

— En radikális szocialista elveket vallottam, mint legjobb barátom Meir Michael Abramovits, akihez 60 év barátsága fűzött. Még a gimnáziumban kezdődött. En negyedikes lehettem, amikor ő már a hatodikba vagy hetedikbe járt. Kifűnök matematikus volt, a legjobb az iskolában. Éles, gyors fel-fogóképesség és nagyon tehetséges.

Amikor megkezdődött a Narodnicesztvo mozgalom, ő is az első között volt. Ez nem volt egyéb, mint a diákság akciója, hogy a szabadság eszméjét terjesszék a nép között. Elmentek a nincstelenség közé, hogy hírdessék a szabadság gondolatát az elmaradt muzsák közt. Ez is a haszkala megszallottjai programjába tartozott. Majd nemskóra Szentpéterváron terem, ahol a technológiai főiskolára iratkozik be. De közben bejut a földalatti mozgalomk búvkörébe, forradalmár lesz. Ragyogó szónok, aki bámulatos elokvenciával tudja meggyőzni hallgatóit és már kora ifjuságában tekintély volt a forradalmárok között.

1876-ban résztvett az úgynevezett „kazáni demonstrációban”. Ekkor tartotta híres szónoklatainak egyikét Plechanov, aki az orosz szocialforradalmárok legkiválóbbja volt. Ezen a gyűlésen ő is beszélt, Mendele fia, aki nem maradt el társi mögött. Ennek a kazáni demonstrációnak szomorú vége lett. A katonaság a legnagyobb brutalitással támadta meg a gyűlekezetet és szíjjelverték őket. A vezetőket félig halottá ütötték és a nagy író tehetséges fia is hónapokig nyomta a betegágyat. Ezután otthagya Szentpétervárt és visszament Zitimirba.

A SZAMUZETESBE VALÓ INTERNÁLÁS KORSZALA.

Nem az a természet volt, amely sokáig tudott volna nyugodtan maradni. Kis idő multán újra elhagyta a kis vidéki orosz várost és a nagy orosz fővárosba, Szentpétervárra került ismét. Ott az egyetemet látogatta és ezzel kapcsolatosan megismerkedett Frewill-nek, az orosz birodalmi bank igazgatójának leányával, akit tanítgatott. Bejáratos volt az előkelő orosz házhoz, de azért nem szakított a földalatti orosz körökkel sem és résztvett az ifju forradalmárok munkájában. Sőt az orosz bank elnökének leányát is meggyőzte. A gyönyörű fiatal és gazdag orosz leány halalosan beleszeretett a fiatal, okos és művelt forradalmi lelkeletű zsidó ifjuba. De, amikor már a titkos rendőrség tulsokat tudott a forradalmi munkaságáról, elfogta a többivel együtt és a volgodai kormányzóságba száműzték. Körülbelül öt évig volt távol és azt lehetett volna hinni, hogy ez a megpróbáltatás elég ahhoz, hogy elszakítsa a szerelmesekeket egymástól.

Minden nőt megszépít és minden szépséghibát eltüntet
a Sulfamyl-puder és arckrém

Amikor 1883-ban Odesszába került Meir Michael Abramovits, akkor ott volt a szép Frewill leány is. A csodásan szép leány nagyon ragaszkodott szerelméhez. Együtt jártak az egyetemre és nagyon szerették egymást.

„HALOTT VAGYOK, NEM LÉTEZEM”...

Krall professzor, aki, mint legjobb barát mondja el azt az érdekes életregényt, így folytatta ezután:

— 1886-ban együtt vizsgáztunk az odesszai egyetemen. Jogi doktorátust szereztünk. S ekkor engem elfogtak forradalmi tevékenység miatt. Tíz évig voltam ezután Szibériában. Amikor 1896-ban visszatértem Szentpétervárra, óriási meglepetésben volt részem. Megtudtam, hogy jó barátom anynyira szerette a Frewill kisasszonyt, hogy otthagya a pártot, otthagya egész régi életét és áttért a görög keleti vallásra, mert az akkori orosz törvények szerint másképpen nem lehetett a felesége az előkelő orosz család leánya. Így azután a „zeide” egyetlen fia, az orosz vallásközösség tagja pravoszláv lett és elhagyta a zsidóságot. Apósa révén egy hatalmas vállalat igazgató állásához jutott. Egy szállítványozási biztosítási vállalat volt ez, amelynek felvirágztatásán dolgozott. Mindentől és mindenkitől visszavonultán él családjával. Két gyermekük született, egy fiú és egy leány. A házaspár nagyon szépen élt egy hatemeletes szentpétervári palota fényűzően berendezett hatalmas luxuslakásában. De a nagy író forradalmi fia ebben a jólétben egy szomorú és önmagával meghasonlott ember benyomását tette. „En már nem létezem” — ezt szokta állandóan mondani, „halott vagyok” — és közben éjjel-nappal dolgozott, de csakis válalata igazgatói székében.

FIÁNAK TRAGÉDIÁJA.

Evtizedek teltek így el, de Meir Abramovits nem lehetett boldog. Felesége sokat betegeskedik, hónapokig nyomja a betegágyat, fiában sok örömet talál, mert zseniális ifjú, aki mindenhez ért. Bátor, lelkes és sikerült ember. Amikor kezdődött a repülés korszak a század elején, az első között volt Oroszországban, aki repülni tanult. — Egyike volt az első orosz pilótáknak. De nem sokáig élvezte az apa fiának képességeit. Berlinbe ment egy repterületre és ott érezte az állásban? kérdezte az aggó apa. A fiatal ügyvéd rosszul leplezett idegességgel mosolygott ilyenkor és próbált fölnyersen válaszolni az apjának:

VISSZATERES A ZSIDÓSÁGHOZ

1908-ban újra megnősült. Egy zsidó operaénekesnőt vesz feleségül. A Wolkstein kisasszonyt. Így él husz évén át. 1917-ben, a forradalom idején, amikor megjelent a rendelet, hogy visszatérhet bárki eredeti vallásához, ő volt az első, aki visszatért. De nem maradt Oroszországban, hanem Berlinbe távozott. Ismerték nevét a biztosítási szakmában, s ezért érthető, hogy nagy állást kínáltak neki Münchenben. De nem fogadta el. Azután a szovjet megbízottak utján megkérdezte tőle, hogy akarna-e szakmájában dolgozni a szovjet javára? Azzal a feltétellel, hogy szuverén jogai vannak és senki sem szólhat bele munkájába, elvállalta a szovjet biztosítási ügyeinek külföldi képviselését. Így került Londonba, ahol valóban sok hasznosat alkotott az orosz érdekéért. De, amikor a „Cseka” kellemetlenkedni kezdett és látta, hogy kikötéseit nem respektálják, lemondott tisztségéről és Brüsszelbe költözött. Volt egy kis meglakarított vagyona és abból élt szerényen és visszavonultan a belga fővárosban.

Itt érte utól a halál 80 éves korában. Amikor apjának századik születési évfor-

dulóját a zsidó világ mindenfelé ünnepelte, akkor — 1936-ban — Párisban volt és elbujtan a terebren végighallgatta az egész ünnepséget. De előtérbe nem akart kerülni. Különben apja a forradalom idején Odesszában halt meg és temetésén a zsidó tiszteleten kívül az országot is résztvevett.

A nagy „zeide” fia mozgalmassá életet

Marannus tragédia 1939-ben

Egy pestkörnyéki öreg zsidó apa szomorú története

1939. esztendőjében a magyar zsidóság sok egyéni tragédiájára lehetünk elkészülve, hiszen még a törvény magyarázói is kénytelen-kelletlen megállapították, hogy elkerülhetetlen az egyéni tragédia minden olyan intézkedésnél, amely kategóriákra vonatkozik, tehát általánosít. Mégis megdöbbentő és fájdalmas az a tragédia, amelyről itt szólnak.

Pest környékén élt egy M. T. nevű becsületes, szorgalmas öreg zsidó, aki egész életét munkában töltötte, mert fiatal képzettségű, nagyműveltségű férfiakat akart nevelni. Az öreg zsidó asztalosmesternek három fia volt. Már a hajnali órákban ott állott a gyalupad mellett és sokszor a késő éjszakáig dolgozott, hogy előteremtse fiainak tanítási költségeit. Ennek a vasszorgalomnak és lankadatlan energiának meg is volt a jutalma. Mind a három gyermeke tehetséges, okos, művelt férfivá vált. Egyik fia orvos lett és néhány évvel ezelőtt Buenos-Airesben telepedett le feleségével együtt. Másik fia textilmérnöki diplomát szerzett és Súdnevben él, még pedig igen jó körülmények között, ahogyan azt kéthavonként érkező levelei tanúsították.

Harmadik fia ügyvéd lett Budapesten. A egy nagyon előkelő fővárosi vállalat jogügyi osztályára került, szerény fizetéssel, de azaz a biztonságos tudattal, hogy életének utja adva van és semmi zökkenő nem fenyegeti magasba ívelő karrierjét.

JÁN A ZSIDÓTÖRVÉNY

1938 tavaszán röppent fel először a hír, hogy a magyarországi zsidóvallásúak más elbírálás alá esnek, mint a másvallásúak. — Mondd, nem lesz baj veled? Megtartanak az állásban? kérdezte az aggó apa. A fiatal ügyvéd rosszul leplezett idegességgel mosolygott ilyenkor és próbált fölnyersen válaszolni az apjának:

— Ugyan apám, mi célja ennek az aggodalmaskodásnak? Szeretnek a vállalatnál és bizonyos, hogy nem lesz semmi bajom.

Senki nem tudott semmit a fiatal ügyvéd magánéletéről. Még az apja sem. De az apa szeme világosan lát, keresztlát tud nézni a ruhán és még a mellkason is, belelát a szívbe és elvessza a legtitkosabb hieroglifikákat is. Valamilyen furcsa, gyöttrő, nyugtalan érzés kényszerítte az apát. Nem szólt róla a fiának, de egyre jobban elvesztette türelmét és minden áron tudni akarta, hogy mi történt a gyermekeivel. Esténként eljárógatót a templomba és a hasonlókorú öreg zsidók között könnyekkel a szemében mondogatta:

— Felek, nagyon felek, hogy borzasztó csapás ért engem. Attól felek, hogy mesümd lett a fiam.

Az öreg zsidók csóválgatták a fejüket és próbálták vigasztalni az öregét:

— Ugyan már, hogy gondolhat ilyet a fiáról?! Derék, becsületes ember az. megmondaná, ha ilyesmít tett volna.

JÓN A MÁSODIK ZSIDÓTÖRVÉNY

Teltek-multak a hetek és hónapok és elérkezett a második zsidótörvény tárgyalásának az ideje. Az apa csodálatosképpen egyre türelmetlenebbül várta, hogy mikor monda-

elt, de nem lehetett valóban boldog, mert meghasonlott önmagával. Nem így akarta ő az életet, azért is volt oly visszavonult és talán egész életén át boldogtalan...

A nagy zsidó írónak Mendelének két leánya is volt, azok életét is megírjuk legközelebb, mert az sem sablonos, viszont elveszték mind a zsidóság számára...

— Tudnom kell az igazat, — mondogatta, — mert ha sejtelnem nem csinálnék és valóban elhagyja Istenünket a gyerek, akkor én már lemegek a műhelybe és magam készítem el a négy szál deszkámat...

Aztán eljött a peszach s az öreg könnyel a szemében tartotta meg a hagyományos szédert, amelynél természetesen ott volt a fia is. Láta, hogy a fiu milyen áhitatosan mélyed el a szertartásban s megtudta hogy fia a peszachi napokban sehoval sem járt el, mert nem akart chomecot enni. Ez egy kicsit megnyugtatta az apát s csak akkor szorult össze megint a szive, amikor peszach utolsó napján a mázkirnal látta a fiut, amint hangosan és keservesen sir, midőn a főbbi a halottakról megemlékező beszéd során így szólott:

— Szivesen látunk itt titeket is, akik elhagytátok a mi Istenünket, de emlékezzetek a születekre...

Peszach utolsó napján, amikor az ünnep kiment, az első darab kenyérré elmondta a majcít, az öreg zsidó bement a fia szobájába és amit eddig sohasem tett, felvitotta az iróasztal fiókját és kutatni kezdett benne. Ideges, remegő ujjai közül egyik darab papírt, néhány sor irással. Az öreg nézte okulával a szemén, betűzette a papírt és lassan elolvasta a saját halálós ítéletét. Elolvasta, hogy a fia a római katolikus vallás hívője lett. A papír megremegett a kezében. Néhány másodpercig hangtalan sírás főtógatta, aztán megfordult és a házában lévő műhelye felé tartott.

Kinyitotta a műhelyt és fogadalmához híven, saját kezűleg elkészítette a négy szál deszkát. Aztán visszament a lakásba.

Kinyitotta a szekrényt és elővett egy se lyemkendőt, amelyben fehér halott ruhája volt becsomagolva Jomkipur óta.

Nem sirt és nem szólt egy szót sem, csak magára öltötte a halottak fehér ruháját és így kísérteties fehéren, kísérteties sápadt arccal elment fia fényképeiből, hangtalanul elkészítve tőle, aztán lefeküdt a díványra...

A kezében ott szorongatta legkisebb fiának kitéréséről szóló bizonyítványát...

Az ügyvéd éjféljében ment haza. A díványon találta elhunyt édesapját, akinek kezében ott volt a cédula. A fiu tudta, hogy az apa nem természetes halállal halt meg, noha bizonyos, hogy semmit nem tett a halál siettetése érdekében.

A halottkém szüszelühüdt állapított meg.

De a fiu tudta, hogy ő ölte meg az apját. És mi nem tudjuk, kit sajnálunk jobban a halottat, aki elment, vagy az élő, aki itt maradt.

Egy kis brassói

anzix...

Pontosan tízenyolc órát töltöttem Brassóban, a Cenk alatti szép és drága városban. Mindkettőről személyesen győződtem meg Szép, mert ilyen nyár elején még nincsenek ott a nyaralók, akik elrontják a csendet és rontják a cenki levegőt. Azt meg hogy drága, a kifizetett szálloda és egyéb számlákból láttam. (Bár ebédre vendég voltam). Ezzel szemben a zsidók elég furcsák itt és elég közönyösek minden zsidó ügyvel kapcsolatban. Ezt is tapasztalatból tudom.

AZ ERKEZES

Amikor megállott a vonat az állomáson, szivdobogást kaptam. Teli volt nemzeti színű kis zászlókkal és a közepén a brit lobogó lengett. Mivel a Fehér Könyv elleni gyűlésre mentem, azt hittem, hogy a város vezetősége „ellentüntetést” rendez és kitéttette a brit nemzeti lobogót. Mivel nem érdeklődtem visszautazásomig az ok miatt, hogy miért volt ott ez a zászló, még mindig azt hiszem, hogy e miatt... illetőleg a Fehér Könyv és a többi, ami ezzel jár...

HOGY VANNAK A ZSIDOK?

Egy szines anzixon azt szokták írni, hogy „jól vagyunk”. Hát bizony-bizony, a brassói zsidóság elég jól érzi magát, csak az a baj, hogy nem elég összeforrottak és nincs meg az a bizonyos zsidó összefogás, ami másutt feltalálható. Talán az lehet ennek oka, hogy nem sok a benszülött zsidó, hanem inkább ideköltözöttek. Akik a legregibb, azok már nagyrészt kikeresztelkedtek. Egy urat mutattak a Koronában, aki a legutóbbi utcai katolikus körmenetben az első sok élén haladt, de azért soha nincsen más társaságban, mint zsidók között. Rá nem lehet ezért haragudni, csak azokra, akik vele vannak. Különbösen elég gyakori a kikeresztelkedés és ha lapunk nem óvakodna a nevek publikálásától, egész szép csokrot tudnánk a nevekkel összeállítani. Talán majd egyszer és egyszerre egész Erdély kikeresztelkedettjeiről. Nevek, érdekes nevek és még érdekesebb, ami mögötte van.

AHOGY KET CIONISTA ELLENFEL DOLGOZIK

Tiltakozás a Fehér Könyv ellen. Ez volt a jelszó, de azért holmi fiatalemberek, akiknek nem tetszik az a szervezet, amelynek én vagyok a híve, tíz fiatalembert az uccasároka állított, ahol az előadás volt és mindenféle rábeszéléssel elküldte a közönséget. „Nem jött meg a vendég”, meg hogy „nincsen engedély” és a többi elég nem szép módszer, ami nem emeli a zsidóság tekintélyét és az egymás közötti megértésnek csunya szimptomája. Bizonyos, hogy az idősebbektől ez távol áll, de a fiatalok tulónak a célok. Bármelyik szervezet csinálna a másik ellen.

EGY KIS REGÉNY A KÖZGAZDASÁG TERÉN

Brassóvidéki vállalat. Nem zsidó. Nem is vesz fel nagyon zsidót. Most mégis felvett állítólag 80.000 lei havi fizetéssel. Még hozzá egy külföldi zsidót. Németségét. Olyan szakember abban a szakmában, amilyen az egész világon nincs még három. Onnan elkergették és ez a vállalat valóságos nyomonza a világ minden részében, míg messzi földön rátalált. Most már itt van és dolgozik. Egy szakmának olyan lendületet fog adni, amire az egész világ felhívul majd. Még a németek is, akik cikergettek. Erről beszélnek most a kavéházakban.

A FASOK MEG A TÖBBIEK

A brassói kavéházban egy órát töltöttem délelőtt. Teli volt zsidókkal, akik ott tárgyaltak, nem fogyasztottak, csak levegőt. Mit is tegyenek? Ez fás vidék és itt sokan fával foglalkoznak. Van közöttük sok „letört” is. Nem tehetnek róla. A dekonjunktúra. Pedig lehetséges, hogy van közöttük egy eltvedt zseni is, aki lendülettel adhatna a faexportnak, meg a termelésnek.

De nem hagyják. Most ott szövögeti álmait a Cenk alatt. Olyan nagy tervei vannak, mint a Cenk és tetején épen úgy gomolyognak a felhők, mint az igazi Cenk felett. Olyan égbenuvoli fantasztiikumok. Es zsebében nincsen pénz. Nem milliók, amelyeket az üzlet igényelne, hanem egy feketére való sem...

VEGÜL AZ ELŐADÁS

Tiltakozás a Fehér Könyv ellen. Meghallgatták az előadást, egy kedves ó-király-ságbeli ember az élen, Zwiebel ur meg a többiek, akik voltak és akarnak tovább dolgozni... Több lelkesedést a zsidó ügyek iránt, nem mindég „Turnen-Schwimmen, Turistik-Bergsteigen” és a többi száz szokás, amit a zsidók eltanultak. Nekünk több és más gondunk van, erre még nem eszmélt fel eléggé a brassói zsidóság, amely különben kedves és szimpatikus s ha nem volna egy egyszerű 2 szobás lakás évi lakni 50-60 ezer lei, akkor jó is lenne ott lakni. De így drága város, drága és... kedves...

L. Z.

Olcsón és jól élkezhet
Herschkovits
orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejárat Strada Soarelui 7).

— BARMIZVOH. Nagyszámú vendégsereg jelenlétében tartották meg a brassói izr. hitközség templomában Adler Oszkár és neje, Moreno Tusy Andor fiának barmizvoháját. A köztisztelőben álló házaspárt család ünnepük során számosan keresték fel jókívánságaikkal. Az ünnepség a zsidó nemzeti öntudat demonstrációjának jegyében folyt le, amennyiben a barmizvohoknak juttatott ajándékok tulnyomó többsége Toceret Haarec, orci termék volt. Az ünnepelt ezenkívül a Keren Kajemeth Szefer Hajeledbe való beírásáról díszes diplomát kapott és a vendégek néhány ezer leit is jegyeztek a K.K.L. alapra.

— AZ ODORHEUI ucionisták tiltakozó gyűlést rendeztek a Fehér Könyv ellen. Az elnöki megnyitó után Citron Hermann tartott rendkívül színvonalas előadást, majd R. Roth és G. Zalel beszéltek. A tiltakozó demonstrációt másoros előadás követte, amelynek rendezését Schwechter Ernő látta el példás körültekintéssel.

— IDEIGLENES BIZOTTSÁG A NAGYBÁNYAI ZSIDÓHITKÖZSÉG ELEN. Az elmúlt hónapban megtartott hitközségi előjárásági választás alkalmával dr Sarudi Farkas ügyvédet választották meg hitközségi elnöknek. A választás ellen a hitközség egy része felebbezést nyújtott be a belügyminiszteriumba. A felebbezés benyújtása után a megválasztott vezetőség lemondott és időközi bizottság kinevezését kérte. A belügyminiszter leírta, dr Barna Samu ügyvéd, mint elnök vezetésével egy 11 tagú interimári bizottságot nevez ki a hitközség élére, mely köteles a kinevezéstől számított 45 nap alatt új választást tartani.

— BUCUREȘTI RESZVENYTÁRSÁG I-a referenciákkal, feltétlen garancia-képes, rendelkezik raktárhelységgel, organizációval, jó összeköttetésekkel keresi elősoranu cégek képviselőit. Ajánlatok „Universall” jellegével a kiadóra kértnek.

Tokió. — A „Mainichi” című lap szokatlanul és zsidóellenes hangú cikket jelentetett meg...

Hadanna. — Az itteni hatóságok megtagadták a partiszállási engedélyt 700 zsidó menekültől...

Lemberg. — A cionista pártok, az Általános Cionisták, a Mizráchi, a revizionisták egységes zsidó nemzeti listával vettek részt a leMBERGI községi tanácsválasztásokon...

Páris. — Eaubonne-ban, Páris közelében, különleges otthont nyitottak a Németországból menekült hagyományú ortodox zsidó családokból származó gyermekek számára...

New-York. — A palesztinai krízisre való tekintettel az amerikai Mizráchi, a Poale-Cion párt, a Hadassa női szervezet megállapodtak abban, hogy a 21-ik cionista világkongresszuson egységsfronttal képviseltek magukat...

Jeruzsálem. — A palesztinai kormány közölte a külföldi vízummal törvényesen az országba jött tőkésekkel, hogy a vízum lejártának napján el kell az országot hagyniok...

Prága. — Hacha volt cseh köztárs. elnök kihallgatáson fogadta Neurath báró protektort, aki közölte vele a német kormány kívánságait az előkészület alatt álló zsidótörvényt illetően...

Genf. — A genfi községi választásokon a fasiszta és antiszemita beállítottságú „Union Nationale” súlyos vereséget szenvedett...

Ezerhétszáz zsidó városi tanácsost választottak Lengyelországban. (Varsó.) Az utóbbi hónapokban Lengyelország 564 városában voltak községi választások...

Németország kifizeti Litvániának a Memelben maradt zsidó vagyonokat. A német és litván kormányok között tárgyalások folynak azon litván állampolgárok részleges kártalanításának kérdéséről...

Páris. — Eaubonne-ban, Páris közelében, különleges otthont nyitottak a Németországból menekült hagyományú ortodox zsidó családokból származó gyermekek számára...

Bombardozások Jeruzsálemben. (Jeruzsálem.) A város különböző pontjain négy bomba robbant pénteken reggel. Ot arab meghalt, 10 megsebesült...

MI TÖRTÉNT A PALESZTINAI HATÓSÁGOK ÁLTAL ELFOGOTT, ILLEGÁLIS BEVÁNDORLOKAT SZÁLLÍTÓ HAJÓKKAL? Az elmúlt napokban a palesztinai parti hatóságok több olyan hajót fogtak el, amelyek illegális bevándorlókat próbáltak partra szállítani...

F-U-M-O-R

A KÖNYVROLETES FARKAS

A magyar-német barátság analogiájaként Budapestben széllel-hosszban ezt a „humort” mesélték egymásnak az emberek: Egy kis zsidó még soha az életében nem evett libát...

Utja egy erdőn vitt keresztül és hirtelen eléje állt egy farkas. A hatalmas vad ráordított.

— Ham, most megeszlek. — Ne bántsd, oh hatalmas farkas. Nézd, én még soha életemben nem ettem libát. Most először mosolygott rám a szerence, hogy egy libát tudtam venni, hadd, hogy békében megehessem a libát.

NEM LEHET KIVANNI

Debrecenben két zsidó áll az utcán, beszélgetnek a fejüket és széles közműveltséggel magyarázzák egymásnak, micsoda dalest van. Arra jön egy nyilas és rájuk szól: — Hiába sejtelték, a dalest nem lehet kiinni, az itt marad.

NINCS OK

A házastársak folyton civakodtak, végül is elhatározták, hogy válni fognak. Elmentek a rabbihoz, hogy ezt bejelentse. — Mi a kivánságod, fiám? — El akarok tőle válni. — És neked, jó asszony, mi a kivánságod? — El akarok tőle válni. — Gyermekeim — mondta erre a rabbi — hiszen itt egyik azt akarja, amit a másik, itt semmi ok sincs az elválásra.

AGGALY

Egyik budapesti nagy könyvkereskedésbe jöttek — bár nem az a kimonóftan, arajtipusú — ur állít be és a 11. zsidótörvényt kéri könyvtárukban. A segéd kiszolgálja, a jöltőlőzött ur fizet és menni készül, de az ajtóban visszafordul és aggodó hangon kérde: — Jö ez még?

TÖKÉLETES

A rabbi szombaton a templomban beszédet tart és mindenki kiemeli, hogy minden, amit Isten alkotott, az tökéletes. — Istenítétele után odamegy hozzá egy kis pupos emberke és így szól: — Rabbi, azt mondtad, hogy minden amit az Isten alkotott, az tökéletes. — Iát nézz meg engem, én is tökéletes vagyok? — A rabbi megnagyatallag mondta erre: — Puposnak tökéletes vagy.

KELLE AZ EMBERNEK A LABA?

Két elkeseredett kereskedő beszél: Magyarázd meg nekem: Zu vas braucht e Mensch e Fiesz? — Wie heisst zu was braucht e Mensch e Fiesz? Fiesz braucht man. — Man braucht e Fiesz nicht. — Wieso nicht? — Na hör zu. Welt wird er gebracht, zu der Chüpe wird er geschleppt, zu Politz wird er geführt und zum Friedhof wird er getragen.

LEKENYERÉZÉS

Egy kis mezőnőrosban a rabbi megjelent a sokgyermekes hitközségi elnöknel és mielőtt leültek ebédelni, minden gyereknek egy darab kenyerezt adott. — A házigazda kérd tekintettel nézett rá, mire a rabbi így magyarázta meg a dolgot: — Mikor az én unokám itt rabbi lesz, ezek a gyerekek lesznek a hitközség vezetői és ezért előre lekenyerem őket.

BUN DE IMPRIMAT. „GRAFICA”, ORADEA

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

A nagy leszámolás előtt

A Harmadik Birodalom kancellárja legutóbb nagy beszédet tartott a volt frontharcosok előtt Casselben. Ezt a beszédet nem harangozták be azzal a hatalmas propagandával, amely már szokássá vált a németeknél. Mondhatni csendben tartotta meg legújabb kinyilatkoztatását, bár elég súlyos szavakat mondott.

A gyertya pedig arra, hogy félelemben éljen az egész világ és lehetőleg háború nélkül, de az igazsággal mindent elérni, amit a német imperializmus célul maga elé tűzött.

Gyarmat kell nekik, régi új gyarmatok, ahol megfelelő flotta és repülőbázisokat tud majd kiegészíteni, hogy urálja mind az öt világrészt. Elvitatta eddig is, hogy több joga volna az angolnak, vagy franciának ahhoz, hogy gyarmatbirodalmuk legyen.

Most a célpont Danzig. Az utóbbi hetek viszonylagos nyugalma újra idegességé váltotta fel a világpolitikában. Akik jól figyeltek az egyes jelenségeket, azok láthatják, hogy a korridor és Danzig körül a feszültség nő-tön nő. Az angol rádiók legújabb bemondása szerint erős csapatmozdulatok történnek a lengyel birodalom déli részén.

Kétezer zsidót kergettek ki Bécsből a lengyel határra

Kattowitz. — Az utóbbi napokban a német-sziléziai határra kétezer zsidót magába foglaló menekültvonat érkezett, akiket Bécsből kergettek ki. A vonat, amint a német határállomásnál megállt, az üldözötteket le szállították és az éj lepe alatt a lengyel határ felé kergettek. A legtöbbet elvettek minden igazolványt, amely bizonyítványok azt igazolták volna, hogy német területre tartoznak és a többieknek, akiknél lengyel származásukról szólt iratok voltak, azokat

foglalása a csehekénél. Megtörni a mordis ellenállást. Reményvesztési és utána mindent feladni. A németeknek ez nagyon sürgős. Irigylük azt, hogy míg a világ valamennyi népe boldog örömmel várja, hogy arasson és nyugalomban élje napjait, addig ők, egy 90 millió nép hatalmas arzenállal úgy állanak Európá közepén, mint egy talpig vasban öltözött rekviráló sereg. A mezőgazdasági termények betakarításával foglalkozó kelet-európai népek a kaszájukat felelik, hogy az „élet”-et összegyűjtsék a jövő esztendőre, amiből maguknak aranyat szereznek és gazdasági életük egysúlyát. Amott a Lajtnán tal pedig füstölnek a gyárkémények, az iparcikkek készülnék.

Zsidókkal teli hajók tenger és ég között

Régebben, ha egy-egy hajó a tengeren zajtörést szenvedett, a világapok hasábotart irak minden egyes hajótörött kálváriájáról. Legtöbbjüket kalandvágy vezette, vagy kíváncsiság, hogy más világérszbe iussanak. De a zsidó ezek, akik ma és ég tenger között lebegnek, világérszék között, soha nem akarták békés otthonukat felcserélni kalandos szigetekkel, egzotikus országokkal. De jött egy rettentő gyűlölethullám és kiverete a szerencsétleneket a szabad tengerre és nincsen ország, amely befogadja őket.

Megirtuk a Saint Louis hajó tragédiáját, amelyen 900 emigráns tartózkodott és mivel a hajó kapitánya vissza akarta őket vinni Hamburgba, inkább az öngyilkosságra szánták el magukat. Az utolsó pillanatban felébredt a részvét egyes európai kormányokban és a belga kormány 250 menekültnek ad szállást mindaddig, amíg helyzetük valamiképpen rendeződik. Eltartásukról amerikai zsidó szervezetek fognak gondoskodni. A nemzetközi menekültügyi bizottság ered-

Közben nincsen elég élelmiszer, a tő-neg várja, hogy történiék végre valami, mert a hódítások csak újabb iparcikket hoztak, de nem vajot, búzát és egyéb élelmiszert.

Danzig csak kifogás. Ezzel kell megtörni a 36 millió lengyel nemzet ellenállását. A Times közben azt akarja, hogy a danzigi kérdést bagatellizálják. Hiszen ha csak erről a városról volna szó. De ez csak egy kezdő lépés volna a keleti front „békés” felgöngyöltésére. Hogy ne legyen ezen a részen semmiféle védelmi szeru, hogy szabadon álljon a szovjet felé az út.

Ha ez a terv sikerül, ha a defetizmus tort ilhet majd Varsóban is, akkor egész Kelet-európa megbabonázottan fogja látni a hatalmas pókot, amelynek csápjai elől nincsen menekvés. Danzig ma kulcsa az egész egysúlynak. Ha ez elvész, akkor Chamberlain soha többé nem tud majd egy frontot összekovácsolni. A Harmadik Birodalom kényszerítve van erélyes és elszánt lépéseket tenni. Ha utolsó pillanatban megtörpan, akkor eldázódik a nagy leszámolás.

ményesen tárgyalt Hollandiával is és 200 menekültnek menedéket ad holland területen. A többieknek Anglia és Franciaország ad ideiglenes menedéket.

A „Times” közlése szerint, az „Uzarama” hajó 500 zsidó menekülttel kikötött Mauritius szigetén. (az Indiai óceán egyik szigete Madagaszkár mellett). A hajó innen Sanghaiba ment. A menekültek hat héttel nem tudtak rendesen mosdani és burgonyán éltek és kevés huskonzerv hulladékán. A menekültek között sok ügyvéd, orvos és bankigazgató van. A kikötőben elpanaszolták a menekültek, hogy a hajó vezetősége kegyetlenül bánt velük.

A „Times” írja azt is, hogy Menton mellett 15 zsidó család menekült Olaszországból Franciaországba, akiket a francia hatóságok internáltak. Sokan menekülnek így át a kiutasított olasz zsidók közül, ezek a francia kormánytól ideiglenes tartózkodási engedélyt kaptak. A jótékony szervek kellőképen gondoskodnak róluk.

meghagyták. A német határőrök foggyerrel kergettek őket, hogy lépik át a lengyel határt. Viszont a lengyel határőrség és rendőrség 989 menekültet letartóztatott közülük és dacára kétségbeesésüknek, visszatoloncolták őket a német határra. Ez a rettentő epizód Ruda-Slansky területén történt, ahol már volt egy „senki-földje” a szerencsétlen zsidóknak, akiket ilyen embertelenül üldöznek a német hatóságok.